

Sygn. akt III Ca 326/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Balion-Hajduk

Sędzia Sądu Okręgowego Marcin Rak

Sędzia Sądu Okręgowego Roman Troll

Protokolant Angelika Gwozdek

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. na rozprawie sprawy

z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w J.

z udziałem T. K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w W. Ś.

z dnia 31 października 2018 r., sygn. akt I Ns 563/12

postanawia:

***uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W. Ś., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.***

SSO Roman Troll SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Marcin Rak

Sygn. akt III Ca 326/19

## UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. Ś. postanowieniem z 31 października 2018r. oddalił wniosek (...) S.A. z siedzibą w Z., obciążył wnioskodawcę obowiązkiem uiszczenia całości kosztów postępowania, których szczegółowe wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu.

Wnioskodawca (...) Spółka Akcyjna z (...) w Z. (uprzednio Kombinat (...) „Zabrze# Spółka Akcyjna z (...) w Z. wniósł o ustanowienie na swoją rzecz służebności przesyłu urządzeń przesyłowych w postaci rurociągów i kabli energetycznych znajdujących się na działkach nr (...) położonych w R., dla których to Sąd Rejonowy w W. Ś. prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), stanowiących własność uczestnika postępowania T. K., a której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni pod powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych w postaci rurociągów i kabli energetycznych lub ich instalacji oraz prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem, zasądzenie wynagrodzenia za ustanowienie służebności

przesyłu jako kwoty wynagrodzenia za obciążenie nieruchomości stanowiącej własność uczestnika postępowania oraz o stosowne rozliczenie kosztów postępowania w sprawie poniesionych przez strony.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca jest użytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej w R., dla której Sąd Rejonowy w W. Ś. prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...). Na nieruchomości tej zlokalizowana jest Koksownia „Radlin#. Z kolei, uczestnik postępowania T. K. od dnia 7 lipca 2010 roku jest właścicielem nieruchomości, położonej w R., składającej się z działek o nr (...), szczegółowo opisanej w księdze wieczystej Kw Nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W. Ś.. Ponadto, w dniu 7 kwietnia 2011r. nabył kolejną nieruchomość, położoną w R., składającą się z działek o nr (...), dla której Sąd Rejonowy w W. Ś. prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...).

Pod powierzchnią nieruchomości należącej do uczestnika postępowania przebiegają rurociągi i kable energetyczne, a to rurociąg fi 250/150 mm wybudowany w 1963r. – doprowadzający wodę pitną, rurociąg fi 350 mm wybudowany w 1957r. – doprowadzający wodę przemysłową z pompowni „Las#. Ze względu na zły stan techniczny wskazane urządzenia przesyłowe zostały przebudowane w 1995r. w ten sposób, że:

- rurociąg wody pitnej fi 110 mm w wykonaniu PE,
- rurociąg wody przemysłowej z pompowni „Radlin# w wykonaniu stalowym fi 250 mm,
- rurociąg wody przemysłowej z pompowni „Las# w wykonaniu PE fi 160 mm,
- kable energetyczne (...) – zasilanie pompowni „Radlin# i (...) – zasilanie pompowni „Las#, ułożone i działające od 1967r.,
- studzienka na przewodzie wody pitnej, wyposażona w zawór odcinający dopływ wody do zakładu – (...) „Radlin# w przypadku awarii.

Decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 7 kwietnia 2008r., zmienioną decyzją z dnia 17 stycznia 2014r. wnioskodawca uzyskał koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej, to jest na prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej w elektrociepłowni o łącznej mocy zainstalowanej 39.000 MW, zlokalizowanej w miejscowości D.. Z kolei, na mocy decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 31 marca 1999r., zmienionej decyzją z dnia 19 września 2014r. wnioskodawca uzyskał koncesję na dystrybucję energii elektrycznej, co miało polegać na prowadzeniu działalności gospodarczej poprzez dystrybucję energii elektrycznej na potrzeby odbiorców zlokalizowanych na terenie zakładów i siedziby koncesjonariusza znajdujących się na obszarze gmin: D., Z., R., C., a także w bezpośrednim ich sąsiedztwie, sieciami o napięciu 6 kV oraz sieciami niskich napięć. W ramach decyzji Marszałka Województwa (...) z dnia 25 września 2010r., zmienionej decyzją z dnia 8 lutego 2012r. wnioskodawca uzyskał pozwolenie zintegrowane dla instalacji w przemyśle mineralnym – piece koksownicze, zlokalizowanej w Koksowni „Radlin# w R.. Jego poprzednikowi prawnemu, to jest Kombinatowi (...) „Zabrze# w Z., mocą decyzji Wojewody (...) z dnia 10 sierpnia 1989r. nadano pozwolenie wodno – prawne na pobór wody powierzchniowej za pomocą własnego ujęcia na rzece L. z przeznaczeniem jej na potrzeby przemysłowe zakładu w ilości 1936 m<sup>3</sup>/d oraz 600 m<sup>3</sup>/d na uzupełnienie stawu „Las#, a także na odprowadzenie ścieków bytowo – gospodarczych w ilości 402 m<sup>3</sup>/d do rzeki L. poprzez R. Wschodni – R..

W dniu 13 grudnia 1999 r. nastąpiła komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego Kombinatu (...) „Zabrze# z siedzibą w Z., w wyniku czego powstał Kombinat (...) „Zabrze# Spółka Akcyjna z (...) w Z..

Z dniem 2 stycznia 2014r. spółka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Z. wstąpiła w ogół praw i obowiązków Kombinatu (...) „Zabrze# Spółki Akcyjnej z (...) w Z..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oddalił wniosek, uznając że wnioskodawca nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 305<sup>1</sup> k.c.

Wnioskodawca oparł swoje żądanie na przepisie art. 305<sup>1</sup> k.c., według którego nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 §1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jeżeli natomiast przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu (art. 305<sup>2</sup> k.c.).

Sąd wskazał, że przedsiębiorca musi wykazać zamiar zbudowania urządzeń przesyłowych lub wykazać, że jest ich właścicielem. Konieczne jest wykazanie tego zamiaru lub własności urządzeń. W ocenie Sądu pierwszej instancji z przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów nie wynika, że urządzenia w postaci rurociągów i kabli energetycznych stanowią jego własność. Samo powiązanie z siecią urządzeń w postaci rurociągów i kabli energetycznych nie oznacza, że stały się one własnością wnioskodawcy. Kwestia własności tych urządzeń pozostaje poza zakresem art. 49 k.c., który nie określa do kogo będą należały i na podstawie jakiego tytułu prawnego. Pomimo bowiem połączenia z siecią należącą do przedsiębiorstwa wnioskodawcy nie stały się one jego częściami składowymi. Treść zapisów zawartych między innymi w decyzjach Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o udzieleniu koncesji z dnia 19 września 2014r., 17 stycznia 2014r., 17 kwietnia 2013r. i 7 kwietnia 2008r., decyzjach Marszałka Województwa (...) z dnia 25 września 2008r. i z dnia 8 lutego 2012r. oraz decyzji Wojewody (...) z dnia 10 sierpnia 1989r. wskazuje na fakt, iż wnioskodawca jest jedynie odbiorcą mediów w postaci wody i energii elektrycznej.

Wnioskodawca w apelacji zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na treść postanowienia, to jest art. 233 § 1 k.p.c. przez niepełne, wybiórcze rozważenie materiału dowodowego, polegające na ustaleniu, że z materiału dowodowego nie wynika, że wnioskodawca jest właścicielem urządzeń przesyłowych w postaci rurociągów i kabli energetycznych, podczas gdy z przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów wynika wprost, że wnioskodawca poniósł koszty budowy przedmiotowych urządzeń przesyłowych, a w konsekwencji dysponuje tytułem prawnym do tychże urządzeń,

- obrazę przepisu prawa materialnego to jest art. 191 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przedmiotowe urządzenia stanowią własność uczestnika postępowania,

- naruszenie art. 305<sup>1</sup> k.c. polegające na błędnej wykładni i nieprawidłowym przyjęciu, że wnioskodawca nie jest przedsiębiorcą.

- naruszenie art. 49 k.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że okoliczność poniesienia przez wnioskodawcę kosztów budowy urządzeń przesyłowych nie może stanowić podstawy uznania go za właściciela urządzeń przesyłowych, podczas gdy to właśnie fakt sfinansowania budowy urządzeń przesyłowych ma zasadnicze znaczenie przy ocenie, kto właścicielem tychże urządzeń, ponieważ z chwilą ich przyłączenia do sieci przestają być częścią składową nieruchomości i stają się składnikiem przedsiębiorstwa.

Wnioskodawca wniósł o zmianę postanowienia przez ustanowienie służebności przesyłu na rzecz wnioskodawcy jak w złożonym przez siebie wniosku ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uczestnik postępowania jest o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Apelacja musiała odnieść skutek.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny, który Sąd Okręgowy w całości podziela, ale wywiódł z niego nieprawidłowe wnioski.

Urządzenia przesyłowe w postaci rurociągu oraz kabli energetycznych umieszczone pod powierzchnią nieruchomości będących własnością uczestnika zostały wybudowane przez wnioskodawcę i podłączone do w sieci należącej do wnioskodawcy. Oczywiście rację ma Sąd Rejonowy, wskazując na treść art. 49 § 1 k.c., iż wynika z niego, że z chwilą połączenia fizycznego urządzeń z siecią przestają być one częścią składową nieruchomości i zachowują status samoistnych rzeczy ruchomych. Rzeczy ruchome mogą być zaś przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu, co z kolei wynika z § 2 art. 49 k.c. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że to wnioskodawca poniósł koszty budowy tych urządzeń i choć mogą one stanowić odrębny przedmiot obrotu, to jednak żaden dokument, żaden z przeprowadzonych dowodów nie wskazuje na to, że doszło do jakiegokolwiek przekazania prawa własności tych urządzeń na rzecz innego podmiotu (podobnie SN w wyroku z 22 stycznia 2010 r., sygn. V CSK 195/09). Także uczestnik postępowania takich dowodów nie wykazał, co więcej wnioskodawca przedstawił wykaz środków trwałych, z których Sąd Rejonowy przeprowadził dowód, a z którego wynika że urządzenia objęte wnioskiem stanowią własność przedsiębiorstwa – wnioskodawcy. Wadliwe jest również stanowisko Sądu pierwszej instancji o tym, iż wnioskodawca jest jedynie odbiorcą mediów. Z dokumentów w postaci koncesji na dystrybucję energii elektrycznej oraz operatu wodnoprawnego na pobór wody z rzeki L. i stawu L. wynika, że urządzenia wybudowane przez wnioskodawcę wchodzi w skład przedsiębiorstwa, służą do przekazywania energii elektrycznej w ramach przedsiębiorstwa oraz do pompowania wody, która następnie przekazywana jest rurami do urządzeń koksowniczych. Woda doprowadzona jest za pośrednictwem pomp, a kable zasilają pompownię i łączą ją z pozostałymi obiektami koksowni. Woda jest pobierana z rzeki L. i stawu L., a energia produkowana jest we własnej jednostce - elektrociepłowni w koksowni D.. W tym stanie rzeczy nie można uznać, wbrew temu co twierdzi Sąd pierwszej instancji, iż wnioskodawca nie spełnia wymogów z art. 305<sup>1</sup> k.c.

Sąd odwoławczy uznał zatem, iż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd Rejonowy, co prawda przeprowadził postępowanie dowodowe, dopuszczając dowody z opinii biegłego z zakresu geodezji oraz energetyki, ale nie dokonał na tej podstawie żadnych ustaleń, nie przeprowadził oceny tych dowodów. Sąd odwoławczy na marginesie zwraca uwagę, iż opinie te zawierają istotne błędy, albowiem odnoszą się także do linii energetycznych napowietrznych, będących własnością innego podmiotu, które nie były objęte wnioskiem.

Sąd odwoławczy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę, winien ustalić przebieg służebności zgodnie z treścią wniosku obejmującą wyłącznie urządzenia podziemne w postaci rurociągu i instalacji energetycznej, określić wysokość należnego uczestnikowi wynagrodzenia i podjąć ostateczną decyzję w sprawie.

SSO Roman Troll SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Marcin Rak